

הציבו שמירה קפדנית, התחלפו בתורנית כדי למנוע את כניסתו. הפולש לדירה, אותה קנה בכסף מלא היה מרדכי ערוסי, מכונאי מעליות בנחוש תן. שחור משליחות החברה בליבריה. למרות שועד האגודה הוציא צו מניעה נגד כניסתו לדירה, נוכחה השומרת התורנית, אשתו של איש צבא הקבע, כי ערוסי חדר לדירה באישון הלילה. היא הפעילה את הסיסמה: „פולשים בלילה!“ הועקה את כל הדיירים האשכנזיים. השכנים הוועמים הקיפו את ערוסי. „כאן זה לא ואדי סא“ ליב! קרא לעברו סלונמיסקי, „אנחנו לא רוצים פרנקים!“ צעקו אחרים. המשטרה שהוועקה למקום, חילצה את ערוסי, פילסה לו את הדרך לדירתו.

★ ★ ★

שכן דובר גרמנית

חודש לאחר פרשת ערוסי, ציפתה לי אצולה הלבנה של רחוב דה'האו התרגי שות נוספת. בנימין גד, סוחר נעלים ממוצא מזרחי, רכש דירה בבית המריבה. האישור לקניית הדירה ניתן לו על ידי הועד. אחרי שהבטיח שאין הוא מתכוון לגור בה, רוכש אותה רק כדי להבטיח את ערך כספו מחשש לפיחות. כעבור מספר חודשים החליט בנימין גד, הגר ברחוב בני'הודו, למכור את הדירה. הוא פירסם מודעה בעיתון, תלה על דלת הדירה הודעה, המפנה את המעוניינים ברכישתה לכתובת מגוריו, הוסיף בשוליה למעוניינים לראות תחילה את הדירה: „הי מפתח נמצא אצל סלונמיסקי.“

סלונמיסקי לא הסתפק במפתח, הסיר את ההודעה המקורית, תלה במקומה פתק אחר: „בדבר קניה נא לפנות ממולי“ בין האנשים שהתעניינו בקניית דירה זו היתה גם מזל כהן, עוזרת לגנת במחלקת החינוך של עיריית תל-אביב. מזל כהן התימניה גרה, עם אביה הזקן והחולה, בדירה הנמצאת בקומה רביעית, בבית בשיכון בבלי. כדי להקל על אביה בן ה-96, החליטה לרכוש דירה בקומה נמוכה יותר. הדירה ברחוב דה'האו התאימה בדיוק לדרישותיה.

אולם כאשר פנתה מזל לסלונמיסקי, ביקש שה לראות את הדירה, נדחתה בנסות עלי ידי אשתו. מזל כהן, שלא יכלה לדעת את כתובתו של בעל הדירה, החליטה בעצת המושבה התימנית שכבר ישבה בבנין, לני קוט דרך עורמה. היא שלחה אל משפחת סלונמיסקי ידוד ממוצא בולגרי, המדבר גרמנית והוטה.

הגברת סלונמיסקי קיבלה את פני האיש

זהו הבית בתל-אביב שדייריו האשכנזים מנסים למנוע בכל אחר כניסת תימנים

שני, עשה עבודה יסודית. הוא כינס את דיירי הבית לשבע ישיבות, קרא מיסמכים, גבה ערובות, עיין בספרים ולבסוף הכין דו"ח מדהים ומזועזע:

„לא שוכנעתי מעותם של חברי ועד ההנהלה שיש להם איזה שהוא חשד בנוגע למהמנותם ויושרם של המועמדים. חברי הועד טענו רק שישנם יחסי כוחות באגודה, שאי אפשר להפר איתם. כל אהוד היה מתר שם תיכף מעדות כזו, שמוצאם העדתי של המועמדים הוא הגורם לאי קבלתם.

„אילו הבית היה רשום לפי חוק בתי משותפים, האם יכול משהו לבוא ולטעון שפלוגי ראשי לרכוש דירה בבית כזה ור שאלמוני לא?!... במציאות הישראלית, הקולטת עליה מגלויות שונות ומשתדלת למזג עדות יוצאות ארצות שונות, אין אפשרות אחרת מאשר להשתדל לגור בכפף פה אחת עם אנשים... שנמבט ראשון הם נראים לא רצויים בתוך אותה מסגרת.

„...מסקנתי הסיפית בנקודה זו היא, שבמקרה הנדון כן היתה משום מה אפליה גזעית.“

המליץ מחבר הדו"ח בפני רשם האגודות השיתופיות, בין השאר:

„לאחר שהדיירים החדשים יגישו בקשות להתקבל לחברים באגודה, עליה לדון בן בקשות אלה רק לגופו של עניין, מבלי לתת שום יסוד לאיזו שהיא טעות בנוגע לאפי ליה גזעית...“

„אם לא תבוצע המלצה זו תוך 30 יום מיום הגשת הדו"ח, יש לפרק את האגודה.“

★ ★ ★

דווקא אוהבים

לא התנגדנו לדיירים החדשים בגלל היותם תימנים, טענו אנשי ועד הן אגודה בפני כתב העולם הזה, כשהתבקשו להגיב על הדו"ח. „אנחנו דוקא אוהבים תימנים“, אמר הדייר זילביגר, „אבל התימנים האלה הם בעלי עבר מפוקפק ושולילי.“ התימנים האלה קיבלו בשותן עצמי מופרז בעקבות ההצהרות של בניגוריון על שר תימני, הוסיף דייר אחר.

שלמה סלונמיסקי חשף את מספר מחנה הריכוז המקועקע על זרועו, טען כי יש לו חברים תימנים רבים, „כמה מהם לחמו אתי בקרב הפרטיזנים.“

הסבר מיוחד למסקנותיו של המבקר מן טעם רשם האגודות השיתופיות היה לדייר משה בני'הודו: „שושני עצמו הוא בן לעדה מזרחית ויש לו רגשי נחיתות, על כן נהג במשוא פנים ושינה את העובדות כדי לדפוק את האשכנזים.“

גישה מעין זו של דייריו האשכנזים של הבית ברחוב דה'האו 7 אינה חדשה. היא מתגלה מפעם לפעם בשטחי חיים שונים במדינה. אולם המיוחד במקרה זה הוא שהפעם נעזרים בעלי דעות גזעניות בחוק הרשמי, המאפשר להם לפעול ולהסתתר מאחוריו.

רק כאשר יבוטל החוק המאפשר לדיירי בית משותף להתארגן כאגודה שיתופית, ור להתליט מי רשאי לגור בשכנותם ומי לא, לא יוכלו הדעות הגזעניות להגיע לידי ביצוע, להביא ליצירת שכונות מיוחדות, הנקיות מ„צבעוניים.“

בהן לקחו הנשים והילדים חלק פעיל, הפכו לשיגרה של יום יום. היו המשפחות התימניות בבית הפכו לכיט. צעקות „תימנים! פרנקים! הסתלקו מכאן!“ הוטרפו כלפיהם מכל עבר.

כתוצאה מכך התארגנו התימנים, החליטו לא לשלם יותר מיסים לועד האגודה ולא להכיר בו כנציגם. הם הקימו להם ועד משלהם, קראו לו: ועד כניסה בן נוסף לזאת נשלח מכתב למשרד ראש הממשלה, בו פורטה פרשת סבלם, שהסתיים בקריאה: „אל תפקיר אותנו בידיהם!“ המכתב יזח לתשובה שיגרתית, חתומה עלידי יצחק נבון, מזכירו של ראש הממשלה: „עניינכם נמצא בטיפול.“

כצעד אחרון החליטו התימנים לפנות אל רשם האגודות השיתופיות במשרד הן עבודה. בעקבות מכתב זה מונה חוקר מיוחד לחקירת הפרשה. החוקר, אברהם יצחק

בחיוך רחב, מסרה לו את כתובתו של בנימין גד, בציינה בפניו: „סוף סוף יהיה לי שכן שיביא את שפתי, תלך מהר, לפני שיבואו התימנים.“

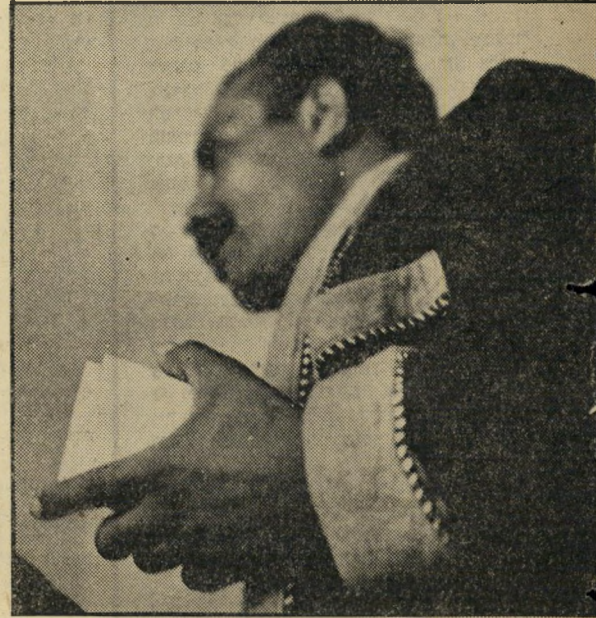
כך הצליחה מזל לקבל את כתובתו של בעל הדירה, רכשה אותה ממנו בסכום של 18,5 אלף ל"י. אולם ועד האגודה לא הש" לים עם „עורמת התימנים“. לבקשתם, הן ציאו בית-המשפט צו מניעה, האוסר את כניסתה של מזל כהן לדירה. כתוצאה מכך נאלצת מזל להתגורר עד היום בדירה שכור רה של חדר אחד עם אביה הזקן. הדירה שקנתה ברחוב דה'האו, עומדת ריקה.

★ ★ ★

הדו"ח של המבקר

מעשה זה של אשכנזי הבית הגביר את המתחות בינם לבין הדיירים התימנים. מריבות מלחת קללות ודברי עלבון,

לתימנים!

אהלל משפחת מהלל בדירתה בבית המרי בה. עד היום הם אינם מוכרים כדירי רים חוקיים, מקבלים התראה שעליהם לעזוב.

ערוסי מרדכי, מידים את בתו. ערוסי נאלץ לפלוש באישון לילה לדירה אשר קנה, אחרי שהשכנים האשכנזים העמידו משמרות במטרה למנוע ממנו כניסה אליה.

כהן אהרון, הדייר התימני הראשון שפרץ את ההסגר האשכנזי. כהן נבחר כיו"ר ועד הן אגודה, התפטר אחרי שהתברר שתפקידו ייצוגי בלבד.